

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Іваненко О.С.

студент,

*Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського*

ФОРМАТИВНЕ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ

Оцінювання навчальних досягнень учнів є невід’ємною складовою освітнього процесу. Тому концептуальні зміни у вітчизняній освітній системі неможливі без перегляду й реалізації принципово нових підходів до оцінювання процесу навчання учнів. В Україні проголошено курс на компетентнісну освіту, в умовах якої затребуваним стає такий підхід до оцінювання досягнень учнів, який дає можливість виключити негативні моменти в навчанні, сприяє індивідуалізації навчального процесу, підвищенню навчальної мотивації й самостійності учнів.

Метою статті є розкриття сучасних методичних підходів до оцінювання навчальних досягнень учнів.

Формативне та підсумкове оцінювання – в чому різниця? Основна мета використання стратегії чи інструменту визначає її завдання. Чи потрібно збирати дані для формативного оцінювання, підсумкового оцінювання чи обох?

Формативне оцінювання – це дослідження в класі, яке забезпечує корисний зворотній зв’язок для покращення викладання та навчання. Формативне оцінювання – це зворотній зв’язок учня з викладачем про навчання учня [1, с. 8].

Підсумкове оцінювання використовує методи та заходи для оцінки навчання учнів та розуміння матеріалу для цілей оцінювання та звітності. Підсумкове оцінювання – це зворотній зв’язок викладача із учнем про навчання учня [1, с. 22].

Формативне оцінювання – це спостереження за учнями в процесі навчання, збір частих відгуків про навчання учнів і розробка невеликих класних експериментів, які надають інформацію про те, як учні навчаються і як учні реагують на певні підходи до навчання. Формативне оцінювання допомагає окремим викладачам закладу освіти отримати корисний відгук про те що, як багато і наскільки добре вивчили їхні учні. Використовувати цю інформацію викладачі можуть змінити напрям свого викладання, щоб допомогти учням зробити навчання більш ефективним.

Мета формативного оцінювання – поліпшити навчання учнів.

Характеристики формативного оцінювання [2, с. 49–50]:

Орієнтоване на учня: формативне оцінювання зосереджує основну увагу вчителів і учнів на спостереженні та покращенні процесу навчання, а не на спостереженні та покращенні результатів навчання.

Спрямовується викладачем: формативне оцінювання поважає автономію, академічну свободу та професійне судження викладачів коледжу. Кожен вчитель окремо вирішує, що оцінювати, як оцінювати та як реагувати на інформацію, отриману в результаті оцінювання.

Взаємно корисне: формативне оцінювання вимагає активної участі учнів і викладачів. Коли учні беруть активну участь і відчувають більшу впевненість у тому, що вони можуть досягти успіху, вони, ймовірно, будуть краще вчитися. У той же час вчителі тісно співпрацюючи з учнями, щоб оцінити навчання, покращують свої навички викладання та отримують нові знання.

Формуюче: формативне оцінювання є формуючим, а не підсумковим. Підсумкове оцінювання включає тести та оцінки. З іншого боку, формативне оцінювання майже ніколи не включає цього і майже завжди анонімне. Його мета полягає в тому, щоб надати викладачам інформацію про те як і як добре навчаються учні.

Контекстне: формативне оцінювання повинно відповідати особливим потребам і характеристикам викладачів, учнів і дисциплін, до яких воно застосовується. Контекстність означає: те, що працює в одному класі, не обов'язково працюватиме в іншому.

Неперервне: формативне оцінювання – це постійний процес, який, можливо, найкраще розглядати як створення та підтримку «петлі

зворотного зв'язку» в класі. Зміни вносяться на основі результатів дослідження в класі та відгуків учнів.

Засноване на належній практиці викладання: більшість викладачів навчального закладу вже збирають деякі відгуки про навчання своїх учнів і використовують ці відгуки для покращення свого викладання. Формативне оцінювання – це спроба розширити існуючу передову практику, зробивши її більш систематичною, гнучкішою та ефективнішою.

Методики формативного оцінювання [3, с. 91–92]:

- кліматичні опитування – відгуки про використані методи викладання/навчання, текст, темп, формат уроку тощо;

- найтемніша точка – дискусійний форум або індивідуальні внески учнів щодо того, що досі незрозуміло;

- доповідь-хвилинка – що було найкориснішим, що ви дізналися?

Які питання залишаються?

- пре-тест і пост-тест – запитання, щоб показати огляд змісту курсу; використовується для першого дня, щоб показати глибину та широту охоплених тем, і останнього дня, щоб показати, що було вивчено;

- вбудовані запитання – запитання, вбудовані в тести з фактичними оцінками;

- папір для роздумів – критична думка учнів щодо навчального блоку, досвіду навчання тощо;

- контрольні списки компетенцій – контрольний список навичок та компетенцій;

- груповий неформальний зворотній зв'язок щодо викладання – анонімне опитування про 1-2 дії викладача, які допомагають учням навчатися, і 1-2 дії викладача, які гальмують або ускладнюють навчання;

- опитування або розміщення самооцінки;

- учнівське портфоліо робіт – компіляція робіт, включаючи чернетки, з часом, щоб показати зростання та розвиток навичок та знань;

- зворотній зв'язок з класом – приймає багато форматів; аналіз робіт, тести для аналізу предметів для дослідження;

– аналіз тестових завдань – певні тестові запитання використовуються для зворотного зв'язку викладачів щодо вивчених концепцій.

Внесення та документування покращень, удосконалень, переглядів та/або часу навчання на основі результатів оцінювання та висновків є обов'язковими – це критичний контроль завдання для покращення викладання та навчання!

Отже, навчання й оцінювання – нероздільні процеси. Як бачимо, педагогічне оцінювання є одним із найважливіших елементів сучасного навчального процесу. Від правильної організації оцінювання більшою мірою залежить ефективність управління навчальним процесом. Формативне оцінювання – це цілеспрямований неперервний процес спостереження за навчанням учнів; воно є необхідною умовою інтерактивного навчання, у процесі якого формується культура спільного обговорення у класі, розвиваються навички критичного і творчого мислення, а також формується середовище, що заохочує учнів запитувати. Формативне оцінювання підтримує впевненість учнів у тому, що кожен із них здатен покращити свої результати, оскільки учням наводяться приклади того, що від них очікують.

Список використаних джерел:

1. Першукова О.О., Курач Л.І., Фідкевич О.Л. та ін. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів з мов та літератур етнічних меншин: методичний посібник. Київ : ТОВ «КОНВІ ПРИНТ», 2018. 106 с.

2. Морзе Н.В., Барна О.В., Вембер В.П. Формувальне оцінювання : від теорії до практики. *Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах*. 2013. № 6. С. 45–57.

3. Кабан Л.В. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів у новій українській школі. *Народна освіта*. 2017. Вип. 1. С. 88–95.